



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 199/02-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2002 predbežne prerokoval sťažnosť M. D., bytom S., zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., Advokátska kancelária, K., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konkurznom konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. K 149/96, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. marca 2002 doručená sťažnosť M. D., bytom S. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., Advokátska kancelária, K., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konkurznom konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. K 149/96.

Sťažovateľka uviedla, že rozsudkami Okresného súdu v Michalovciach, ktorými sa právoplatne skončili konania vedené na tomto súde pod sp. zn. 10 C 418/93, 10 C 419/93 a 10 C 806/93, jej bol proti žalovanému P.-p. d. v M. priznaný nárok na zaplatenie 1 135 020 Sk. Časť priznaného nároku vymáhala v exekučnom konaní. Na majetok uvedeného družstva bol však na návrh Konsolidačnej banky, a. s., B. 16. mája 1997 vyhlásený konkurz. Konkurzné konanie sa vedie pod sp. zn. K 149/96 na krajskom súde. V dôsledku začatia konkurzného konania bolo exekučné konanie podľa § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) prerušené. Sťažovateľka prostredníctvom svojho vtedajšieho právneho zástupcu prihlásila 8. septembra 1997 svoju pohľadávku do konkurzu.

Sťažovateľka namietala, že konkurzné konanie neprebiehala pre ňu prijateľným tempom, čo vyjadrila aj v sťažnosti adresovanej Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, na ktorú jej 25. mája 1999 odpovedal predseda krajského súdu. Z obsahu jeho odpovede vyplývajú problémy, ktoré vybavovanie vecí sprevádzali, podľa sťažovateľky však tieto argumenty nie sú dostatočné na to, aby zbavovali krajský súd zodpovednosti za porušovanie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, pretože konanie prakticky začaté 2. apríla 1996 nie je doposiaľ skončené. Správca konkurznej podstaty predložil až 2. júla 2001 súpis majetku v zmysle § 18 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní. V súčasnosti má prebiehať speňažovanie majetku.

Podľa § 12 zákona o konkurze a vyrovnaní je súd oprávnený na výkon povinností správcu dozerať. Podľa § 8 ods. 4 zákona o konkurze a vyrovnaní ak správca neplní riadne svoje povinnosti, môže mu súd uložiť poriadkovú pokutu. Podľa sťažovateľky minimálne z uvedených ustanovení vyplýva, že konkurzný súd má zodpovednosť za to, či správca konkurznej podstaty postupuje s náležitou starostlivosťou vrátane primeranej rýchlosti.

Sťažovateľka poukázala aj na § 7 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní, podľa ktorého má ako konkurzný veriteľ postavenie účastníka konkurzného konania zainteresovaného na jeho výsledku. V danom prípade preto ide o konanie, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 48 ods. 2 ústavy.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Košiciach svojím postupom v konaní K 149/96 porušil základné právo sťažovateľky na konanie vo veci zbytočných prietahov, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 1. 000.000,- Sk.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľke náhradu trov tohto konania vo výške 2.000,- Sk.“

Pretože sťažovateľka v sťažnosti okrem údajov týkajúcich sa dĺžky konania neuviedla bližšie dôvody (vo vzťahu k postupu krajského súdu), na základe ktorých namietala existenciu zbytočných prietahov v uvedenom konkurznom konaní, vyzval ústavný súd listom z 3. júla 2002 jej právneho zástupcu na doplnenie odôvodnenia sťažnosti uvedením a dokumentovaním skutočností svedčiacich o opodstatnenosti tvrdení sťažovateľky týkajúcich sa existencie zbytočných prietahov v konkurznom konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. K 149/96.

Právny zástupca sťažovateľky reagoval na výzvu ústavného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 15. augusta 2002, v ktorom uviedol stručný prehľad priebehu konania a špecifikoval, že podľa jeho názoru nesie krajský súd zodpovednosť za prietahy v konaní v období od 10. mája 1999 až do 31. januára 2000 a v období od 13. februára 2000 do 14. júna 2000.

V prvom z uvedených období nepostupoval podľa právneho zástupcu sťažovateľky krajský súd dostatočne razantne, keď sa dozvedel o nedostatočnej súčinnosti (v poradí druhého) správcu konkurznej podstaty JUDr. G. D. ustanoveného uznesením krajského súdu z 27. augusta 1998 po tom, čo pôvodne ustanovený správca konkurznej podstaty JUDr. A. T. zomrel. O nedostatočnej súčinnosti správcu konkurznej podstaty sa podľa právneho zástupcu sťažovateľky krajský súd dozvedel 10. mája 1999, keď konštatoval, že správca konkurznej podstaty nepreberá zásielku s jeho opatrením (z 12. marca 1999), ktorým mu uložil predložiť správu o svojej činnosti, súpis majetku podľa § 18 ods. 1 a 3 zákona

o konkurze a vyrovnání a návrh postupu speňazenia konkurznej podstaty. Krajský súd preto správcu konkurznej podstaty osobne predvolal na 26. november 1999 za účelom splnenia uloženého opatrenia. Správca konkurznej podstaty sa však v uvedený deň nedostavil a nepodal ani správu o svojej činnosti. Krajský súd preto uznesením z 31. januára 2000 zbavil tohto správcu funkcie a ustanovil ďalšieho (v poradí tretieho správcu) Ing. M. Š., ktorý však 13. februára 2000 požiadal o zbavenie funkcie správcu konkurznej podstaty pre svoju predpojatosť. Krajský súd uznesením z 5. mája 2000, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. júna 2000, zbavil Ing. M. Š. funkcie správcu konkurznej podstaty a zároveň ustanovil nového správcu konkurznej podstaty (JUDr. P. Č.). Podľa názoru právneho zástupcu sťažovateľky nečinnosť krajského súdu od 13. februára 2000 do 14. júna 2000, kým rozhodol o žiadosti Ing. M. Š. o zbavenie funkcie správcu konkurznej podstaty, má povahu zbytočného priesahu v konaní, za ktorý nesie krajský súd zodpovednosť.

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti vyzval ústavný súd krajský súd na vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľky. Na základe výzvy ústavného súdu z 30. augusta 2002 sa listom sp. zn. Spr. 1528/02 z 25. septembra 2002 krajský súd k sťažnosti vyjadril. V uvedenom liste uviedol stručný prehľad priebehu konkurzného konania vedeného pod sp. zn. K 149/96. V závere uvedeného listu vyjadril stanovisko, že v danom konkurznom konaní nedošlo k subjektívnemu zavineniu priesahov z jeho strany.

Stanovisko krajského súdu obsiahnuté v liste z 25. septembra 2002 zaslal ústavný súd na vyjadrenie právneho zástupcovi sťažovateľky 15. októbra 2002 s výzvou, aby sa k nemu (ak to považuje za potrebné) vyjadril v lehote 10 dní od doručenia uvedenej výzvy. Právny zástupca sťažovateľky sa k stanovisku krajského súdu nevyjadril.

Pretože rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa priebehu konkurzného konania obsiahnuté v podaniach právneho zástupcu sťažovateľky a krajského súdu sa zhodovali, ústavný súd v zmysle § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal zo

skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné (keďže o ich pravdivosti nemal dôvodné a závažné pochybnosti).

II.

1. Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

2. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, na ktorý sa sťažovateľka odvoláva, každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Sťažovateľka sa podanou sťažnosťou domáhala ochrany svojho základného práva, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov. Prostredníctvom svojho právneho zástupcu pritom namietala, že krajský súd svojím nedostatočne razantným postupom v období od 10. mája 1999 až do 31. januára 2000 a nečinnosťou v období od 13. februára

2000 do 14. júna 2000 v konkurznom konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. K 149/96 toto jej základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy porušil.

3. Podľa právneho názoru ústavného súdu ústava nevyníma z povinnosti všeobecných súdov konať bez zbytočných prietáhov žiadne konanie, v ktorom sa poskytuje súdna ochrana právam fyzických osôb alebo právnických osôb (I. ÚS 70/98).

Podľa § 1 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní je účelom tohto zákona usporiadanie majetkových pomerov dlžníka (úpadcu), ktorý má viac veriteľov, voči ktorým nie je schopný plniť svoje záväzky po lehote splatnosti v dôsledku insolventie, alebo sa nachádza v predĺžení. Stanovením pravidiel usporiadania majetkových pomerov úpadcu vrátane speňazenia jeho majetku (konkurznej podstaty) a rozdelenia výťažku tohto speňazenia medzi konkurzných veriteľov, o ktorom rozhoduje v konečnom dôsledku súd, sa v konkurznom konaní poskytuje súdna ochrana majetkovým právam veriteľov úpadcu, ktorí ich kvalifikovaným spôsobom uplatnili. Sťažovateľke preto ústava priznáva právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov od okamihu, keď sa prihlásením svojej pohľadávky (8. septembra 1997) stala účastníčkou konkurzného konania.

Sťažovateľka namietala nedostatky v postupe konkurzného súdu vo vzťahu k správcovi konkurznej podstaty, ktoré mali byť príčinou vzniku zbytočných prietáhov v konaní.

Správca konkurznej podstaty je subjektom konkurzného konania, ktorý je pri výkone svojej funkcie povinný postupovať s odbornou starostlivosťou a zodpovedá za škodu vzniknutú porušením povinností, ktoré mu ukladá zákon alebo mu ich uloží súd (§ 8 zákona o konkurze a vyrovnaní).

Miera a povaha zodpovednosti všeobecného (konkurzného) súdu za postup správcu konkurznej podstaty v konkurznom konaní je daná rozsahom jeho oprávnení, ktoré mu zákon vo vzťahu k tomuto subjektu konkurzného konania priznáva (najmä § 12 a § 8 ods. 4 a 5 zákona o konkurze a vyrovnaní).

S ohľadom na uvedené možno v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu hovoriť o prietáhoch v konkurznom konaní vtedy, ak súd vôbec nevyužije vo vzťahu k správcovi konkurznej podstaty tie prostriedky, účelom ktorých je zabezpečenie účinnej a rýchlej ochrany práv účastníkov konkurzného konania, prípadne ak k ich použitiu siahne až vtedy, keď je ich účinok na dosiahnutie tohto účelu minimalizovaný alebo vylúčený (mutatis mutandis I. ÚS 57/97).

Úlohou ústavného súdu nie je však stanovovať namiesto konkurzného súdu najoptimálnejší postup v danej veci, ale posúdiť, či ním prijaté opatrenia a zvolený postup sú vzhľadom na okolnosti prípadu akceptovateľné z pohľadu ústavou garantovaného práva na konanie bez zbytočných prietáhov, teda či postup konkurzného súdu nebol v tomto smere zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 99/02).

4. Pokiaľ ide o prvé z období, v ktorých sťažovateľka namietala postup krajského súdu (od 10. mája 1999 až do 31. januára 2000), je nepochybné, že uvedený súd nebol počas celej tejto doby nečinný. Zo samotných tvrdení uvedených v sťažnosti vyplýva, že krajský súd po zistení neúspechu opakovaného doručovania svojho opatrenia z 12. marca 1999, ktorým správcovi konkurznej podstaty uložil predložiť správu o jeho činnosti, súpis majetku podľa § 18 ods. 1 a 3 zákona o konkurze a vyrovnaní a návrh postupu speňaženia konkurznej podstaty, sa v mesiaci máj 1999 telefonicky kontaktoval so správcom konkurznej podstaty a predvolal ho za účelom splnenia povinností uložených mu uvedeným opatrením (o obsahu ktorého sa správca nedozvedel) na 26. november 1999. Pri stanovení termínu, na ktorý krajský súd správcu konkurznej podstaty predvolal, musel pritom prihliadať aj na poskytnutie dostatočnej a primeranej lehoty správcovi na predloženie podkladov a správ, ktoré od neho požadoval. Po tom, čo sa správca konkurznej podstaty 26. novembra 1999 aj napriek predvolaniu nedostavil a nepredložil ani súdom požadované materiály, musel krajský súd po zvážení situácie prijať účinné opatrenia na zabezpečenie postupu v konkurznom konaní. Rozhodol sa odvolať správcu konkurznej podstaty, čo predpokladalo vybrať a ustanoviť správcu nového. Krajský súd tak urobil 31. januára 2000.

Pri posúdení adekvátnosti postupu krajského súd prihliadal ústavný súd aj na skutočnosť, že zmena správcu konkurznej podstaty je závažným zásahom do priebehu konkurzného konania a vzhľadom na jeho charakter môže mať (nie zanedbateľný) vplyv na jeho celkovú dĺžku. Z tohto pohľadu sa lehota od 10. mája 1999 do 26. novembra 1999, keď sa krajský súd snažil zabezpečiť realizáciu svojho opatrenia z 12. marca 1999, a lehota od 26. novembra 1999 do 31. januára 2000, keď realizoval zmenu správcu konkurznej podstaty, nejavia ako zjavne neprimerané. Z týchto dôvodov ústavný súd nepovažoval postup krajského súdu v uvedenej veci v období od 10. mája 1999 do 31. januára 2000 z hľadiska naplnenia základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy za zjavne neodôvodnený (majúci charakter zbytočného prietahu v konaní).

Nečinnosť krajského súdu v druhom z období namietaných právny zástupcom sťažovateľky (od 13. februára 2000, keď Ing. M. Š. požiadal o zbavenie funkcie správcu konkurznej podstaty, do 14. júna 2000, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie, ktorým ho krajský súd zbavil funkcie a ustanovil nového správcu konkurznej podstaty JUDr. P. Č.) je podľa názoru ústavného súdu potrebné ohraničiť momentom, ktorým krajský súd urobil procesný úkon smerujúci k ďalšiemu postupu konkurzného konania, teda momentom vydania spomenutého uznesenia, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. júna 2000, k čomu došlo (podľa vyjadrenia predsedu krajského súdu, ktoré právny zástupca sťažovateľky nespochybnil) 5. mája 2000. Dobu necelých troch mesiacov (od 13. februára 2000 do 5. mája 2000) nemožno vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu (charakter konkurzného konania) považovať za zbytočný prietah v konaní.

5. Aj z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že konanie bez zbytočných prietahov nemožno presne časovo ohraničiť (II. ÚS 26/95) a že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01). Na kratšie obdobia nečinnosti všeobecného súdu ústavný súd spravidla prihliada len vtedy, keď sa vyskytli opakované a zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku súdneho konania (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

V prípade, keď ústavný súd zistil, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovet (I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01).

6. Keďže z už vyššie uvedených dôvodov nemožno s'ťažovateľkou namietané obdobia (od 10. mája 1999 do 31. januára 2000 a od 13. februára 2000 do 14. júna 2000) považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol po prijatí s'ťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať namietaný postup krajského súdu ako porušenie práva s'ťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle citovaného článku ústavy.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd s'ťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2002